

РОЗДІЛ 4. ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

НАБУТТЯ ПЕДАГОГІЧНОГО ДОСВІДУ ПІД ЧАС ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОВЕДЕННЯ ВИШКІЛЬНО-ОЗДОРОВЧИХ ТАБОРІВ

GAINING EDUCATIONAL EXPERIENCE WHILE ORGANIZING AND LEADING OF TRAINING RECREATIONAL CAMPS

У статті розглянуто поняття педагогічного досвіду та педагогічної майстерності як системи знань, умінь та навичок викладача та їх реалізація в педагогічній діяльності. Наведено аналіз друкованих матеріалів із проблематики організації оздоровчих вишкільних літніх таборів. Розкрито мету та основні цілі організації та проведення вишкільно-оздоровчих літніх таборів. Доведено важливість набуття майбутніми фахівцями туристичної галузі педагогічного досвіду під час організації та проведення вишкільно-оздоровчих таборів.

Ключові слова: педагогіка, педагогічний досвід, педагогічна майстерність, молодь, оздоровлення, відпочинок, літні наметові табори, вишкільно-оздоровчі табори.

В статье рассмотрено понятие педагогического опыта и педагогического мастерства как системы знаний, умений и навыков преподавателя и их реализация в педагогической деятельности. Приведен анализ печатных материалов по проблематике организации оздоровительных летних лагерей. Раскрыты цели и основные цели организации и проведения оздоровительных летних лагерей. Доказана важность

приобретения будущими специалистами туристической отрасли педагогического опыта при организации и проведении оздоровительных лагерей.

Ключевые слова: педагогика, педагогический опыт, педагогическое мастерство, молодежь, оздоровление, отдых, летние палаточные лагеря, оздоровительные лагеря.

The article deals with the notion of educational experience and educational skills as a system of knowledge, skills and experience of a teacher and its implementation in pedagogical practice. Analysis of printed publications in regards to the problems of organizing of summer training recreational camps is provided below. The objective and the main goals of organizing of summer training recreational camps are determined. The importance of gaining an educational experience by future professionals of travel industry while organizing of training recreational camps is proved in the given article.

Key words: pedagogics, educational experience, educational skills, young people, recreation, rest, summer tent camps, training recreational camps.

УДК 378

Геращенко Я.М.,

старший викладач кафедри маркетингу, менеджменту та туризму
Запорізького інституту економіки та інформаційних технологій

Постановка проблеми у загальному вигляді.

Сучасний стан здоров'я молодого покоління нашої держави викликає серйозне занепокоєння. В останні роки тенденція до його погіршення зростає, і обумовлено це впливом різних негативних факторів соціально-економічного, екологічного, політичного та психоемоційного характеру. На негативні тенденції до зниження фізичної рухливості та бажання оздоровитися також впливає відсутність належної підготовки майбутніх фахівців туристичної галузі до оздоровчого молодіжного туризму.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Тісний взаємозв'язок між фізичним вихованням, добовою руховою активністю і здоров'ям молоді підтверджений роботами багатьох вітчизняних та зарубіжних вчених. Теоретичне обґрунтування вагомості оздоровчого туризму на професійне та особистісне самовизначення молодої людини можна знайти в роботах Квартального В.А., Константінова Ю.С., Остапца-Свешнікова А.А. У дослідженнях Кухтій А.О., Круцевич Т.Ю. розглянуто вплив оздоровчого туризму на морфофункціональні та психофізіологічні показники організму молоді під час оздоровчих подорожей,

а також використання елементів оздоровчого туризму у фізичному вихованні молоді. Проблема-тикою ж професійної підготовки фахівців у сфері туризму займалися такі дослідники, як: Алілуйко О.А., Бабарицька В.К., Бейдик О.О., Галицька М.М., Конох А.П., Лозовецька В.Т., Лук'янова Л.Б., Любіцева О.О., Олійник П.М., Павлова Е.М., Пазенок В.С., Пірогова О.В., Поважна Л.І., Попович С.І., Скрипник М.І., Сорокіна Г.О., Фастовець О.Ю., Федорченко В.К., Фоменко Н.А., Хмільярчук Н.С., Щербакова О.М. [1, с. 28].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Проблемою організації оздоровчого молодіжного туризму, зокрема проведення вишкільно-оздоровчих наметових таборів, є недостатня кількість професійних фахівців у галузі.

Мета статті – розкрити основні цілі організації та проведення вишкільно-оздоровчих літніх таборів та довести важливість набуття майбутніми фахівцями туристичної галузі педагогічного досвіду під час організації та проведення вишкільно-оздоровчих таборів.

Виклад основного матеріалу. Сфера оздоровчого молодіжного туризму потребує більшої

кількості професійних фахівців туристичної галузі, зокрема в проведенні вишкільно-оздоровчих наметових таборів, що є актуальними, економічно обґрунтованими та цікавими для молоді. Професійна майстерність фахівця формується під час навчання та практичної діяльності, де й набувається педагогічний досвід.

Педагогічний досвід – це система педагогічних знань, умінь і навичок, способів здійснення творчої педагогічної діяльності, емоційно-ціннісних ставлень, здобутих у процесі практичної роботи [2].

Педагогічний досвід є підґрунтям, на якому зростає педагогічна майстерність. Водночас він є і джерелом розвитку педагогічної науки. Це своєрідний пробний камінь під час експерименту, перевірки істинності теорій, концепцій, прогнозів тощо [3].

Педагогічна майстерність є сукупністю якостей особистості, які забезпечують високий рівень самоорганізації та професійної діяльності.

Розкриємо складники професійної майстерності, якими є:

- професійні знання;
- педагогічна техніка;
- педагогічні здібності;
- педагогічна моральність;
- професійно значущі якості;
- зовнішня культура.

Професійні знання є фундаментальною основою педагогічної майстерності й охоплюють три блоки навчальних дисциплін: психолого-педагогічні, фахові, соціально-гуманітарні.

Педагогічна техніка передбачає наявність трьох груп умінь: здійснювати навчально-виховний процес, виховну роботу; взаємодіяти зі студентами, управляти ними в процесі різноманітної діяльності; управляти собою, своїм емоційним станом, мовленням, тілом, що виявляється в поведінці. Педагогічні вміння допомагають формуванню професійної позиції викладача, дають змогу отримати результат, адекватний цілям, задумам.

До педагогічних здібностей належать комунікативність, креативність (творчість), рефлексія (аналіз власного психічного стану); перцептивні (здібності до сприйняття нового), інтелектуальні, організаторські здібності.

Педагогічна моральність передбачає гуманістичну спрямованість особистості викладача й охоплює його ціннісні орієнтації, ідеали, інтереси. Втілюється вона в педагогічній позиції викладача, у виборі конкретних завдань навчально-виховного процесу, впливає на взаємини зі студентами, визначає гуманістичну стратегію педагогічної діяльності.

До професійно значущих якостей зараховують: доброзичливість, об'єктивність, вимогливість, самостійність, самоконтроль, порядність, оптимізм, наявність педагогічних здібностей. Ці якості

підвищують продуктивність та ефективність педагогічної діяльності [4, с. 57–58].

Будь-яка професійна діяльність ґрунтується на досвіді, вміннях, навичках та практиці. Туристична діяльність не є винятком, адже від професійності фахівців галузі залежить, чи буде оздоровлення та відпочинок результативним або навіть може завдати споживачу туристичного продукту. Молодіжний оздоровчий туризм потребує чи не найбільш серйозної підготовки, починаючи від підготовки фахівців у стінах вищого навчального закладу до впровадження нововведень та застосування їх на практиці.

Саме під час проведення вишкільно-оздоровчих таборів майбутні фахівці туристичної галузі можуть застосувати набуті аудиторні навички, що були отримані на лекційних заняттях, в практичному педагогічному досвіді.

Розкриємо основні визначення вишкільно-оздоровчих наметових таборів.

Табір – це група молоді або дітей, що перебувають на місці тимчасового розташування [5, с. 688]. Молодіжні табори призначені для навчання, розвитку, відпочинку та оздоровлення молодого покоління.

Вишкіл – навчання, прищеплення певних навичок та привчання до дисципліни й інше [5, с. 113].

Оздоровлення молоді – це комплекс заходів соціального, виховного, медичного, гігієнічного та спортивного характеру, які спрямовані на поліпшення та зміцнення фізичного і психічного стану здоров'я молодого покоління.

Мета оздоровчої роботи під час проведення вишкільних таборів спрямована на сприяння нормальному фізичному розвитку і загартуванню молоді; на зміцнення їхнього здоров'я, виховання інтересів і звичок до систематичного заняття фізичною культурою і спортом.

Основними цілями організації та проведення наметових таборів, окрім змістовного й ефективного оздоровлення й відпочинку молоді, є:

- соціальна активність учасників;
- пропаганда здорового способу життя;
- виховання молоді на засадах патріотизму та гідності;
- розвиток особистісних навичок (лідерство, самовдосконалення, спортивний туризм, прийняття рішень, профорієнтація та ін.);
- навчання за новітніми тренінговими методами (шкільне самоврядування, патріотичне виховання, робота в команді тощо);
- прищеплення любові до рідного краю;
- створення доступного та ефективного ринку послуг з оздоровлення та відпочинку молодого покоління [6, с. 32].

Слід сказати, що під час таборування відбувається нервово розвантаження учасників, проходить швидка адаптація до незвичних умов

проживання, вдосконалюється загальна фізична підготовка, підвищується ступінь витривалості, спритності, сили та рівноваги. Також молодь удосконалює практичні навички в подоланні перешкод, збагачується інтелектуально. Виховується рішучість, сміливість, впевненість у собі, відповідальність за своє життя і життя своїх близьких [7, с. 33–34].

Яскраво виражена специфіка функціонування вишкільно-оздоровчих таборів робить їх чудовим педагогічним полігоном для студентів-практикантів. Вони мають змогу ефективно відпрацювати ті чи інші педагогічні навички, оскільки цьому сприяє підвищена сприйнятливості членів табору до педагогічних впливів, видимість усіх психолого-педагогічних процесів, що відбуваються, оперативний та достовірний зворотній зв'язок [8, с. 15].

У процесі педагогічної практики студенти-практиканти навчаються:

- коригувати виховну роботу в залежності від педагогічних умов, мобільності виховного процесу, враховуючи його ситуативність та варіативність;
- враховувати інтереси, вікові та індивідуальні особливості учасників;
- встановлювати педагогічно доцільні стосунки в умовах табору.

Займаючись практичною діяльністю, студенти мають можливість відслідковувати власне мотиваційно-ціннісне ставлення до майбутньої професійної діяльності, формувати педагогічні вміння та навички. Важливою умовою професійного зростання є самовдосконалення та самоосвіта. Молода людина повинна вільно орієнтуватися в загальних світових процесах, внутрішніх та зовнішніх викликах.

Саме під час економічної, політичної та зовнішньої нестабільності (російсько-українська війна 2014 р.) в нашій державі вишкільно-оздоровчі наметові табори набувають дедалі більшої популярності, й кожного року їх кількість по Україні зростає. Це зумовлено тим, що такий відпочинок для молоді є доволі дешевим і корисним. У рамках соціального залучення до мирного життя молодим учасникам АТО пропонується брати участь у вишкільно-оздоровчих наметових таборах і ділитися елементами свого бойового досвіду як інструктори з фізичного гарту, рукопашу, основ тактики, тактичної медицини тощо.

Під час опитування, проведеного Міністерством молоді та спорту України, було виявлено наявність у регіонах певних місць, де постійно проводяться молодіжні вишкільно-оздоровчі табори з проживанням у наметах. Позитивно про наявність проведеної роботи відповіли 8 регіональних підрозділів (Волинська, Дніпропетровська, Житомирська, Закарпатська, Київська, Тернопільська, Чернівецька, Хмельницька області) та 8 громадських об'єднань/закладів, які працюють з молоддю в м.

Києві та 5-ти областях (Запорізька, Житомирська, Івано-Франківська, Сумська, Полтавська). Серед структурних підрозділів та громадських організацій також є ті, які вказали, що: заходи завжди проходять у різних місцях; іноді в різних, але є і постійні місця; завжди проходять на постійному місці [6, с. 19].

Серед таких таборів є вишкільно-оздоровчі табори Всеукраїнської громадської організації «Сокіл» у Запорізькій області (Бердянський район) вишкільно-оздоровчий табір «Простір Сокола» ім. Мирослава Мисли, в Харківській області (с.мт. Волохів-Яр) – табір «Дикий степ», у Львівській області (с. Тухля) – табір «Вишкіл на горі Маківка», у Волинській області (Урочище Вовчак) – табір «Вовчак. Волинська Січ», у Черкаській області (Дахнівська) – всеукраїнський табір «Гайдамацьке коло», в Закарпатській області – табір «Верещинський перевал» та інші.

Саме завдяки молодіжній громадськості наметові табори сьогодні – це не лише альтернатива, це шлях до успіху в нелегкому процесі виховання та формування особистості. І наша спільна задача – створити належні можливості (фінансові, організаційні, методичні, законодавчі), щоб такі форми роботи та формати діяльності не просто мали право на існування, а стали системною зміною в соціально-гуманітарній сфері [6, с. 80].

Висновки. Наметовий табір сьогодні – це унікальне явище, бо водночас це і метод, і формат, і форма роботи, що в будь-якій іпостасі виправдовує себе. Професійно організовані вишкільно-оздоровчі табори дозволяють з найменшими педагогічними зусиллями і за максимально короткий термін здійснити значний вплив на особистість молодого учасника. Це робить їх незамінними педагогічними об'єктами для інтенсивної педагогічної діяльності.

Також слід постійно враховувати напрямки потреб та реальних інтересів сучасної молоді. Варто не лише прораховувати та враховувати запити сучасної молоді, але й розглядати молоді як прямого учасника процесу реалізації цієї політики, а не лише як отримувача результатів цього процесу.

Важливо зробити висновок, що молодіжні громадські організації в Україні допомагають у розвитку туристичної галузі, впроваджуючи та розвиваючи цікаві інноваційні та ефективні форми роботи з молоддю, тим самим створюючи середовище для розвитку підростаючого покоління.

Таким чином, у статті ми розглянули поняття педагогічного досвіду та педагогічної майстерності як системи знань, умінь та навичок викладача та їх реалізацію в педагогічній діяльності. Довели важливість набуття майбутніми фахівцями туристичної галузі педагогічного досвіду під час організації та проведення вишкільно-оздоровчих таборів.

Перспективи в цьому напрямку вбачаємо в ретельному вивченні та аналізі сучасного стану

підготовки майбутніх фахівців туристичної галузі до організації оздоровчого молодіжного туризму.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Геращенко Я.М, Маковецька Н.В. До проблеми організації молодіжного туризму в Україні. Збірник наукових праць. Педагогічні науки. Херсон: Херсонський державний університет, 2017. С. 27–30.
2. Мойсеюк Н.Є. Педагогіка: навчальний посібник. Київ, 2007. 608 с. URL: http://pidruchniki.com/16750212/pedagogika/peredoviy_pedagogichniy_dosvid_vprovadzhennya_dosyagnen_pedagogichnoyi_nauki#58
3. Ковальова С.В. Концепт передового педагогічного досвіду як соціально-педагогічної категорії. Електронне наукове фахове видання «Народна освіта». Біла Церква, 2015. URL: https://www.narodnaosvita.kiev.ua/?page_id=2708
4. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. К.: «Академвидав», 2006. 352 с.
5. Сучасний тлумачний словник української мови : 60000 слів / за заг. ред. д-ра філол. наук, проф. В.В. Дубічинського. Х.: ВД «ШКОЛА», 2008. 832 с.
6. Наметові табори України : методичні матеріали / І.В. Пеша, Н.В. Тілікіна, О.В. Вакуленко, Г.М. Мирошніченко, О.О. Резніченко. 2017. 90 с.
7. Геращенко Я.М., Омеляненко Г.А. Спортивно-оздоровчий туризм в житті молоді. Вісник Запорізького національного університету: Збірник наукових статей. Фізичне виховання та спорт. Запоріжжя: Запорізький національний університет, 2013. С. 31–37.
8. Організація педагогічної практики у літніх дитячих оздоровчих закладах: підруч. для викл. та студ. вищ. навч. закл. / М.С. Гордійчук, Т.І. Конькова, Л.Б. Попова, В.В. Федорчук, В.О. Заремба, О.Ю. Попова. Кам'янець-Подільський: «Аксіома», 2007. 44 с.